

פנקסיה של נורתה גרהם

כאשר הביאה מרתה גרהם את פנקסיה למו"ל שלה חשבה שאולי ימצא בהם תועלת בעריכת ספר הזכרונות שלה—ספר השאוב בחלקו הגדול מדיונים מוקלטים. לאחר שישב המו"ל רוב שעות הלילה וקרא את הפנקסים האלה הציע שיפורסמו בנפרד בשלמותם, כנתינתם, לפי שהם תיאור אינטימי של התהליך היוצר כהתגלותו באחד האמנים הגדולים של זמננו. הפנקסים בשלמותם אכן יופיעו באמריקה בקרוב. הקטעים המובאים בזה יש בהם להדגים את גיוונם, וכן את הדרכים השונות בהן רקדנית-כוריאוגרפית מוצאת השראה וחומר.

הערב במיתות וכניפות כשעמדתי ידעתי פתאום כישוף מהו—במיקרו-קוסמוס—זו הישות שבתוך כל אחד מאתנו—לפעמים המכשפה, לפעמים הישות האמיתית של הטוב—של האנרגיה היוצרת—בלי הבדל שטח או כיוון של פעילות. שבת-המכשפות היא הזעם הפוקד אותנו לפעמים. לחם-הקודש נלקח אבל יין-החיים הוא דם המוות—אדם בוחר לטעום מן התועבה ולא מתמצית החיים—כשאני יוצאת מן הכלים דומה הדבר לשבת-מכשפות—מיסה שחורה—העולם נעשה הפקר לכוחות האופל ולשלטון הדם—הרי זו קאלי בחזותה הנוראה—הרי זה שיווא המחריב—הרי זה לוציפר—"גאה כמו לוציפר"—הצד השני של האלוהים—

כל החזרה-בתשובה לשווא. בזה "מחליפים" מצב-רוח אחד במצב השני של ההכרה—ועושים את הדבר בהכרה גמורה—נוכח כל הפיתויים שבעולם לעשות אחרת ו"לרכוב על המטאטא". הכוח בא מתוך שימוש בשרירים—האתלטים של אלוהים נאבקו והתחזקו. הם בחרו, והם פעלו. מה שאני עושה צריך להיעשות במלוא אור-השמש של המודעות—עלי ללמוד איזה אמצעי לשינוי מצב-הרוח—מצב ההכרה—בלי הססנות או מחשבת ריוח.

מתוך "פדרה"

פדרה—

פנטסמאגוריה של תשוקה—

...לא לעשות את המחזה פדרה בצורת מחול הייתי רוצה, אלא להראות את

האפיוזות שהוליכו אל המחזה כסיפור-מעשה—

יש 2 פעמים ב-24 השעות שאנו קוראים להן יום שבהן אימים מהלכים ואנו אחוזים

בחבלי קסם של כוחות שאין להשתלט עליהם—אחד מהם התשוקה—פעמים אלו

הן (1) בחום של אמצע אחר-הצהריים—מה שקרוי זמן הסייסטה—(2) בשעות

הגורליות האפלות של הלילה—השכם בבוקר בעצם—כאשר חל המשבר במחלה

אנושה ולעתים קרובות, כאשר המרץ ירוד מדי—כאשר בא המוות—זה בין 2 ל-3 בלילה.

לגבי פדרה יש לי הרגשה שאין זו תמונה לילית אלא הלהט של אחר-הצהריים—כמו הזמן הנורא שלפני המונסון—לפני בוא הגשמים—

שעות אלו של היום נועדו לשינה במקומות טרופיים או במקומות מדבריים—אפילו בשעה שאתה מתאמץ לישון, או לשכב, ההזיות השוקקות של הלב פוסעות הלך ושוב ומתהפכות מצד אל צד—

דומה כאילו בזמן הזה שומעים פעימה עקשנית וחלושה של לחץ מטריד-לב או ניקוש רפה ומשגע של מים על מים במזרקה, או את היובש העקשני של תוף.

עולים בדעתי התקליטים הללו של צילי ג'ונגל—יש 2—אחד, עונת-היובש, אחד, עונת-הגשמים—

צילי החיות והחרקים והציפרים משתנים ומשונים כל-כך על-ידי דרישות הטבע, בתורת רודן-החיים העליון—

אצל פדרה זה זמן הבצורת—

זה הזמן בו הדם מחפש אחר דופק קרוב לו—

זה הזמן הנואש בו יש צורך בהתחדשות, בגשם-הברכה ובהרגשה של פוריות שוב

לפי הרגשתי זו גם התשוקה לבוא במגע עם הנוער, לחדש נעורים שוב, להיעשות בתולה מכוח הגסיון עם חזות של עלומים—

זה טראגי ונצחי.

את הבימה אני יכולה לצייר לי בדמיוני רק במעומעם. אפשר יהיה לפרוש הרבה יריעות של משי צר ודק המכשילות כאילו את צעדיה של פדרה, לוכדות אותה כאילו בזרועות-הרפאים שלהן—בהן תוכל גם להצטעף לפעמים—

חשבתי גם על מיטה תלויה—מקום שהיא שוכבת לפעמים ואני רואה לפני את שטח הבימה עצמה מתחתיה מאוכלס יצירי דמיונה—היא יורדת ממנה ונכנסת לפעולה, היא נסוגה אליה כשהיא עולה נלאה בגרם-מדרגות קטן אל מיטתה הגלמודה. עדיין לא דיברתי עם תפאורן. אינני יודעת לבטח מי זה יהיה.

כמו שהצעת אינני חורזת את האפיזודות למחרות—נדמה שמוטב לתת להן קצת יותר חופש להשתבץ במקומותיהן—

הנפשות הכרוכות בדבר הן—
פדרה

היפוליטוס

—תזיאוס—

ארטמיס

אפרודיטי

אריקה

(ילדותית)

פרספוני

מקהלה של 3 זוגות

פאסיפיאה

—הפעולה קשורה—

—בפדרה—

באשר לנושא או לאיפיון שלה יש חזרה מתמדת. אינני מציעה לך זאת כצורה מוזיקלית אבל יש לזה איזו סגולה של רונדו. הדבר חוזר אלי בתמידות בצורות ובדימויים חדשים אבל מרוכז מסביב לרגע הביטוי העיקרי של דיבוק-תשוקה—שאינן עליו שליטה ואינן ממנו הפוגה עד המוות—

מתוך "רשימות לתכנית של סרט"

תכנית של סרט.

מערת הלב

לשונות אובייקטיביות לכל אותם הלכי-פעולה שבגילומם על הבימה הם דורשים את התחבולות של חזרה, חוסר-תנועה, התפתחות ולא סתם הצהרת כוונה בלבד. הדוגמה—חלק של מאי—

אפשר היה להשתמש באיזו תחבולה של בימוי—שיבה אל סמל-טבע מאיזה סוג שהוא, למשל—

האם יש איזו אפשרות להביע במושגים אחרים—עין המצלמה—את היחסים ?

בדיאה כקוסמת—

אולי—

יזון כארגונאוט

או לשונות אובייקטיביות לעולם האופל הקדום שממנו מדיאה.

הרוע שבצמחים תואמים ?

האכזריות של שלבי סערה—או פורענות—

מקהלה ?

מוזות

אלות-הגורל

גאות-ושפל של ים—

מה יוכל לקרות בטיול עם יוריקו ?
מה קורה תחת הגלימה ליוריקו
לי
לאריק
למיי

(גאות הים בבואה—מציפה את החוף עד שהיא משתפכת בקול נפץ אל סלעים)

הדמות של מדיאה אולי גדולה מאד על הבד—עד שרואים את חזה או לבה—וחלק
מן הפנים—ואחר-כך הפעולה מתרחשת כשהיא מוטבעת על החזה שלה

*

אנשים אומרים—
איך התחלת ?
אם כן—זוהי השאלה
ומי יודע—
לא אני—

איך כל זה מתחיל ?
אני מניחה שמעולם אין זה מתחיל, זה רק גמשך—
החיים—
דורות
רוקדים—

את מקבלת עליך את הדבר כשאת מגיעה בכל עושר הדם כמו שאת מקבלת
לרשותך את נחלת-אבותיך הגשמית—
מובן, צריכים כוח של גרם ושריר ולב ואמונה—אבל את מקבלת עליך בשעתו את
הפורח של מורשתך ועם הזמן זה יכול להיעשות ה"מקצוע" שלך, ה"ייעוד"
שלך, ה"פירסום" שלך—ה"אלמוות" שלך—

אני גנבת—ואינני מתביישת. אני גונבת מן הטוב ביותר בכל מקום שזה קורה
לי—אפלטון—פיקאסו—ברטרם רוס—חברי הלהקה שלי מעולם אינם מראים לי
שום דבר—אלא אם כן מצפים לכך שאגנוב את זה—
אני גנבת—
ואני מתרברבת בזה—

אני גונבת מן ההווה ומן העבר המפואר—ואני עומדת בחשפת העתיד כגנב מתרברב ועליז—יש דברים נפלאים כל-כך של דמיון לקנותם במשיכה—ובכן אני עומדת על דוכן-הנאשמים—אני גנבת—אבל בהסתייגות זו—אני סבורה שאני יודעת את הערך של מה שאני גונבת ואני גונזת את זה לעולם-ועד—לא כקנין אלא כירושה ומורשה—

אי-המקלט—

מאורתו של שודד-ים—(מקום)

מנוס מן הפוריטאני המסורתית—

מוזר שזה צריך להתחיל להיכתב כאן—במקלטו של שודד-ים—כי אני גם

אני גנבת

מאורתו של שודד-ים—

יש לזה צילצול של סיפור-תעלומה ומוזר הדבר שזה כמו כל סיפורי לכלוכית—

הטופר המשונה שבו האי מקנן—המתת וההגנה מן הים—

לא אומץ-הלב של כרם-מרתה—זה יהיה המקום המושלם והשם המושלם—אלא

אי-המקלט הנסתר והאסור קימעה על מסחרו-שבעבירה ועל שודדי-הים שלו—מפני

שאני שודדת-ים—אני גונבת, אני גנבת, ואני נהנית מזה, כי אני גונבת מן

האבות המפוארים של העבר—

אני שודדת-ים—

אני מביאה חמודות ממקומות שאינם ידועים ושאין לדעתם—

תבלים—אריגי-משי—עדיים—דברי-גייד—דברי שנהב—

מחשבות ודימויים מוזרים—אפילו תוספות למחשבות-הקדומים—מפני שאני

שודדת-ים מן המאה ה-20—

אני גונבת מה שנחוצ לי לזמן הזה שבו אני חיה—

זהו מסע משולהב—אנא אל תפליגו עמי אלא אם כן יודעים אתם את מחוץ-החפץ

להגיע אל נמל-ביקור (האני) שבו המטען נדרש—